

Ipsos MMI

Undersøkelse om voldtekt

Laget for

**Amnesty International
Norge**

**Laget av Ipsos MMI v/ Tonje B. Nordlie
og Marius Michelsen
19. februar 2013**

Innhold

1. Sammendrag	3
2. Om undersøkelsen	3
3. Resultater fra undersøkelsen	4
3.1: Holdninger til ulike forhold knyttet til voldtekt.....	4
3.2: Personlig erfaring med temaet voldtekt.....	9
3.3: Kilder til kunnskap om temaet voldtekt og forslag til hvordan forebygge overgrep.....	11

1. Sammendrag

Denne undersøkelsen om den norske befolkningens holdninger, tanker og erfaringer knyttet til voldtekt viser at de aller fleste har gode holdninger til temaet. De aller fleste vet at samleie uten samtykke - uansett kontekst - er voldtekt. De aller fleste mener også at offeret aldri har noe form for ansvar for at voldtekten har funnet sted. Undersøkelsen viser også at de fleste mener at voldtekt er et alvorlig tema som fortjener større oppmerksomhet og høyere prioritet av samfunnet.

Likevel finner vi resultater i undersøkelsen som viser tydelig potensial for forbedring. Det er fortsatt et lite, men gjennomgående, gap mellom kvinner og menn når det gjelder holdninger og kunnskap om voldtekt. Vi finner også tydelige forskjeller mellom unge og eldre, der de eldre har gjennomgående mindre kunnskap om temaet og har noen andre holdninger til voldtekt enn det yngre har.

Vi ser også et forbedringspotensial i hvor og fra hvem man får opplæring, utdanning eller informasjon om voldtekt. Denne undersøkelsen viser at media er den klart vanligste informasjonskilden for folk når det gjelder dette temaet. Også internett nevnes av flere enn det for eksempel skolen gjør. Riktignok viser undersøkelsen at andelen som svarer at de har fått slik opplæring i skolen er langt høyere enn gjennomsnittet når vi kun ser på de som er yngre enn 30 år, men denne andelen er fortsatt under 50 %. Og bildet forverres av at kun 14 % av de under 30 år mener opplæringen de fikk i skolen om voldtekt og seksuell grensesetting var god.

2. Om undersøkelsen

Bakgrunnen for denne undersøkelsen er at Amnesty International Norge i 2013 skal gjennomføre en kampanje om folks holdninger til voldtekt. Ipsos MMI har derfor gjennomført en landsrepresentativ undersøkelse om befolkningens holdninger til voldtekt, samt andre forhold knyttet til temaet. På denne måten kan vi kartlegge både forskjeller mellom ulike samfunnsgrupper, samt eventuelle gråsoner og kunnskapshull.

Undersøkelsen er gjennomført overfor et landsrepresentativt utvalg av befolkningen i alderen 18 år +. Undersøkelsen er gjennomført i perioden 31. januar-12. februar 2013 overfor Ipsos MMIs web-panel. Totalt er det gjennomført 1565 intervju.

Resultatene i undersøkelsen er vektet i forhold til vanlige de vanlige demografiske bakgrunnsvariablene kjønn, alder og geografisk tilhørighet i forhold til offentlig statistikk, slik at eventuelle utvalgsskjevheter er korrigert. Det høye antallet intervju på totalnivå gir et tilfredsstillende høyt antall intervju i alle de målte undergruppene av respondenter. Dette gir anledning til å avdekke forskjeller mellom ulike relevante befolkningsgrupper.

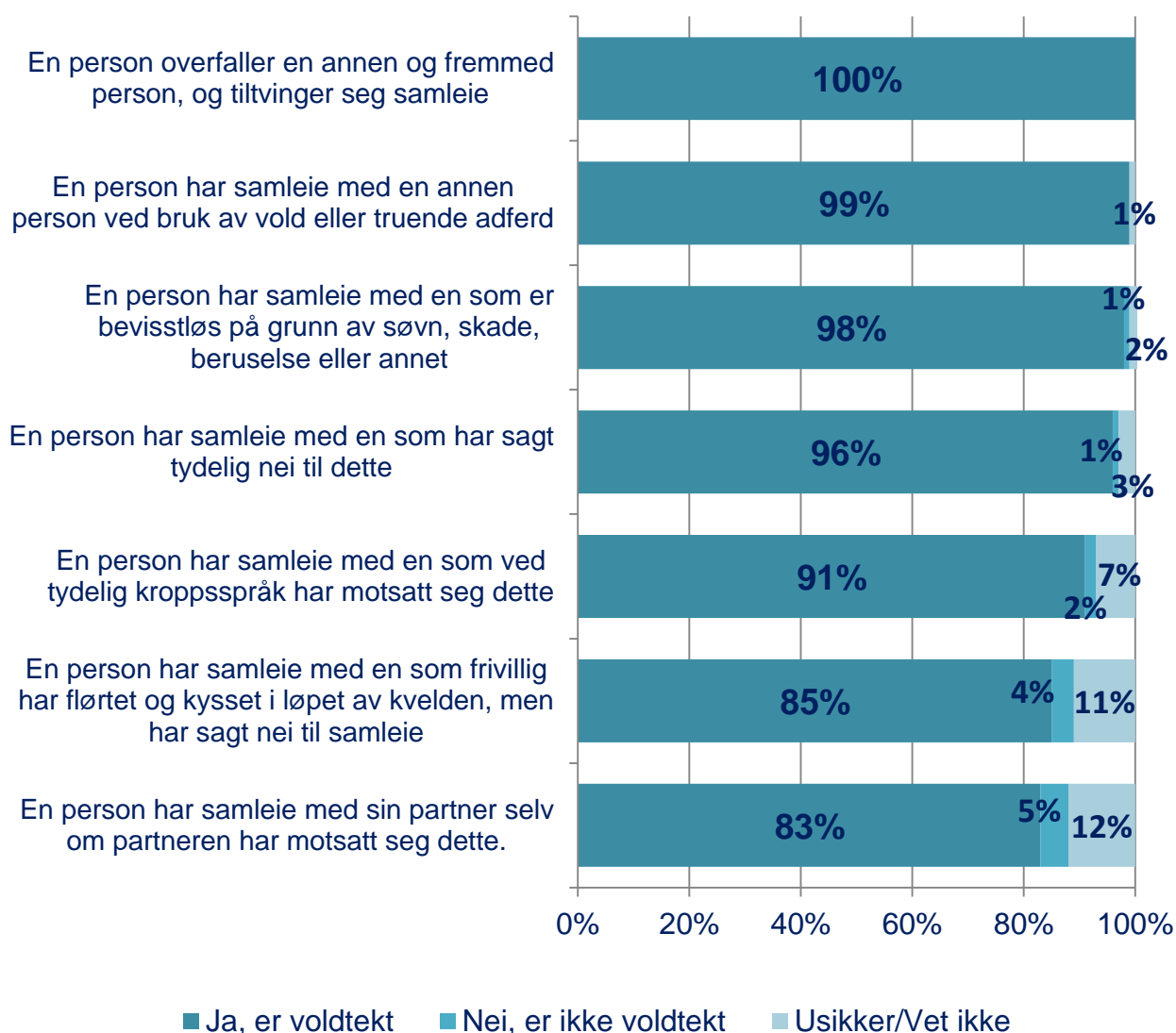
Som ved alle utvalgsundersøkelser er det knyttet en viss usikkerhet til resultatene. Ved 1500 intervju ligger feilmarginer på mellom +/-1,1 og +/-2,5 prosentpoeng.

3. Resultater fra undersøkelsen

3.1: Holdninger til ulike forhold knyttet til voldtekt

Folks holdninger til hva som skal defineres som voldtekt er, slik det fremgår av figur 1, relativt entydige. Likevel er det visse situasjoner som oppfattes som "uklare": Andelen som enten mener at det ikke er voldtekt eller er usikre er tydelig høyere når man blir bedt om å vurdere tilfellene der en person har samleie uten samtykke med en som frivillig enten har flørtet og kysset i løpet av kvelden, eller der noen har samleie med partneren uten partnerens samtykke. Samleie med partneren selv om partneren har motsatt seg dette, er situasjonen flest synes det er vanskelig å avgjøre om er voldtekt eller ikke.

Figur 1: Nedenfor ser du ulike situasjoner, hva mener du er en voldtekt?

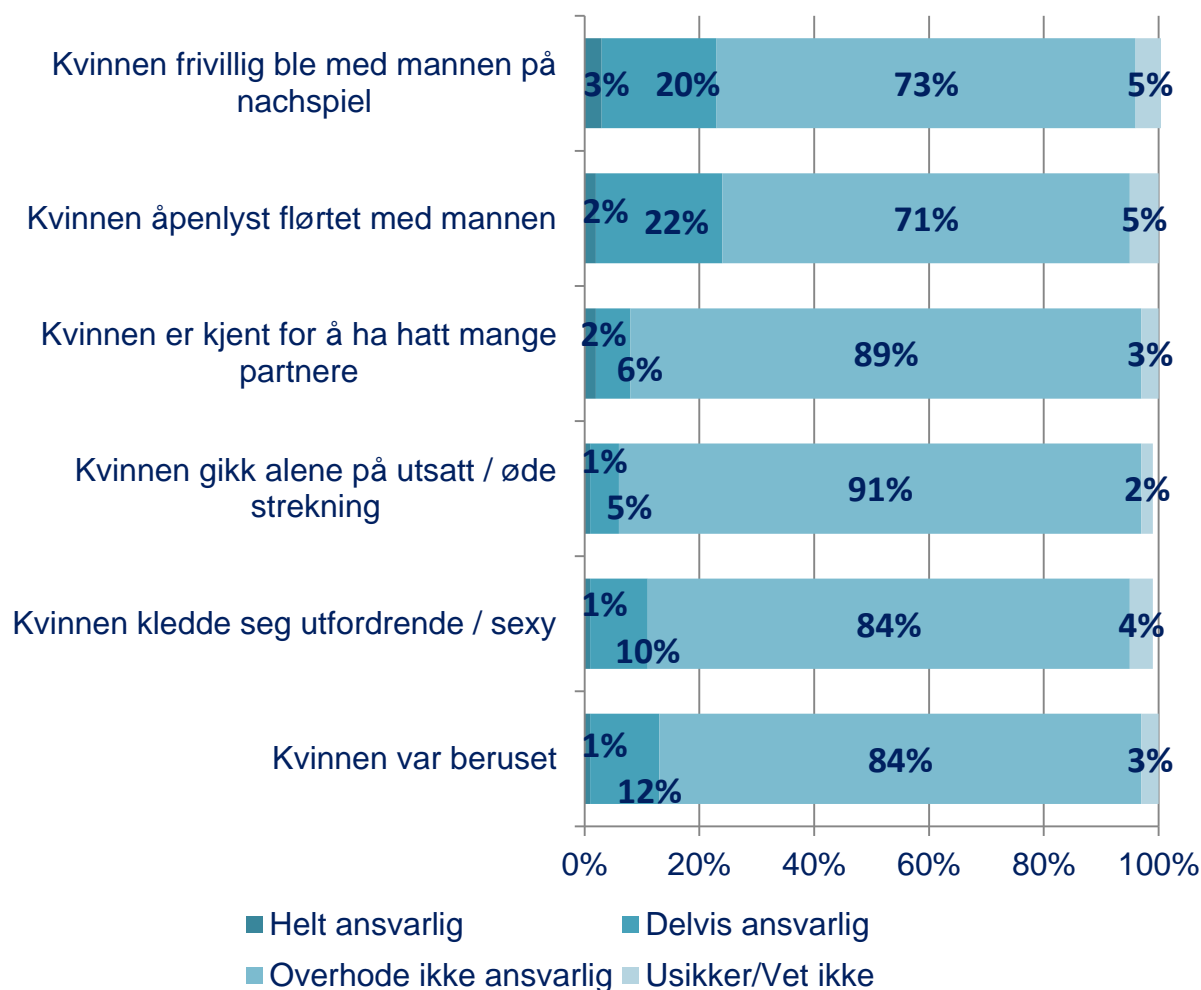
Av de ulike gruppene vi har sammenlignet, følger de fleste tilnærmet samme fordeling som totalnivået for alle påstander. Likevel er det slik at menn noe oftere enn kvinner enten mener den beskrevne situasjonen ikke er voldtekt eller er usikre.

Flere menn enn kvinner oppgir at de er usikre på om det er voldtekt når en person frivillig har flørtet og kysset, men sagt nei til samleie. 15 % av mennene er usikre på om dette er voldtekt mot 7 % av kvinnene. Flere menn enn kvinner er også usikre på om det er en voldtekt når en person har samleie med partneren tross at partneren har motsatt seg dette. Hele 14 % av mennene er usikre på om dette er voldtekt mot 10 % av kvinnene.

Vi finner også at andelen som er usikre på hva som er en voldtekt, er høyere blant de som er 60 år eller eldre, sammenlignet med de som er yngre. Særlig gjelder dette når de blir bedt om å vurdere en situasjon der noen har samleie med partneren sin, selv om partneren har motsatt seg dette. Hele 17 % av de over 60 år er usikre på om dette er en voldtekt, en signifikant høyere andel enn i de øvrige alderssegmentene. Vi ser også at når det kommer til situasjoner der kvinnen har flørtet og kysset, så sier en høyere andel av de over 60 år at de er usikre på om dette er en voldtekt. 14 % av de over 60 år er usikre på dette, mot kun mellom 7 % og 11 % i de øvrige alderssegmentene.

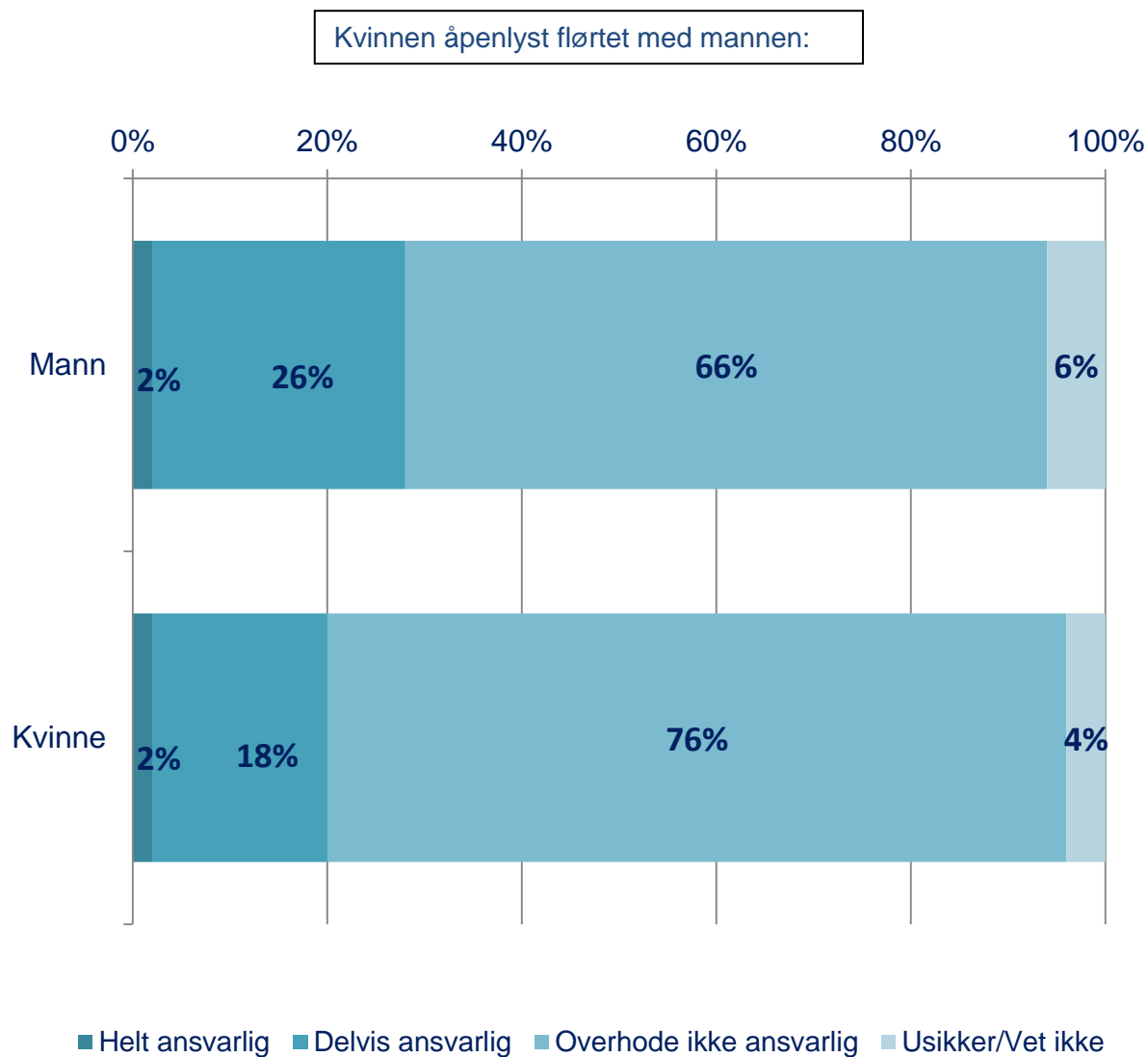
Vi ser noe større spredning i svarene når vi har bedt folk om å vurdere den voldtatte kvinnens eget ansvar for å ha blitt utsatt for overgrep. Særlig er det situasjoner der en kvinne har hatt en eller annen form for frivillig kontakt med overgriperen før voldtekten fant sted.

Figur 2: En kvinne har blitt utsatt for voldtekt. I hvilken grad mener du hun selv er helt ansvarlig, delvis ansvarlig eller overhodet ikke ansvarlig for å ha blitt utsatt for voldtekten dersom:

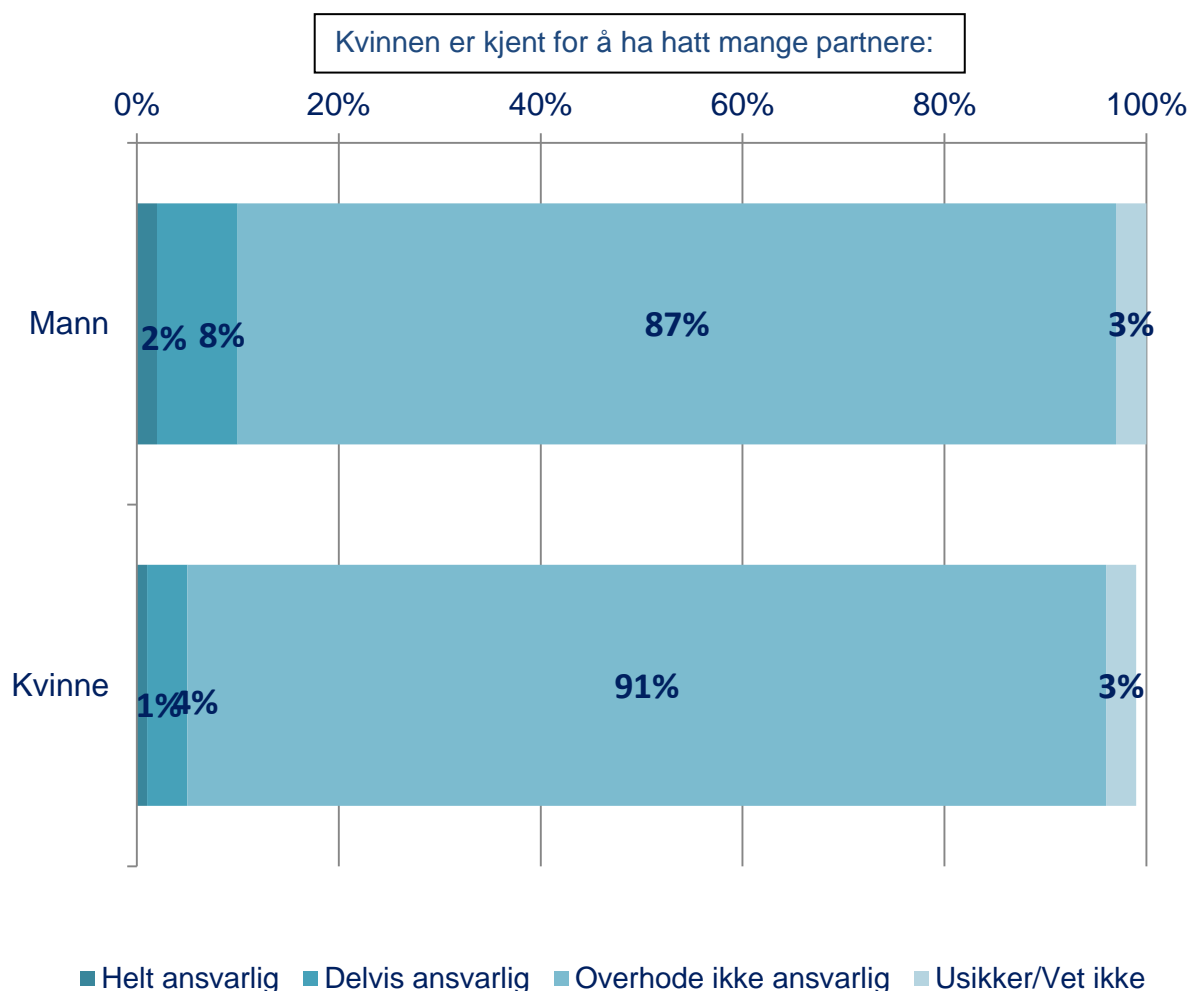
Menn og kvinner er relativt samstemte i sitt syn når det kommer til å tillegge kvinnen ansvar for voldtekt eller ikke, men det er to situasjoner som skiller seg ut. Når en kvinne åpenlyst har flørtet med mannen er det kun 66 % av mennene som svarer at kvinnen overhode ikke er ansvarlig, tilsvarende andel blant kvinner er 76 %.

Figur 2.1: En kvinne har blitt utsatt for voldtekt. I hvilken grad mener du hun selv er helt ansvarlig, delvis ansvarlig eller overhodet ikke ansvarlig for å ha blitt utsatt for voldtekten dersom:

Vi finner også en signifikant forskjell mellom kjønnene i andelen som tillegger kvinnen ansvar hvis kvinnen er kjent for å ha mange partnere. 87 % av mennene svarer at kvinnen overhode ikke er ansvarlig mot 91 % av kvinnene.

Figur 2.2: En kvinne har blitt utsatt for voldtekt. I hvilken grad mener du hun selv er helt ansvarlig, delvis ansvarlig eller overhodet ikke ansvarlig for å ha blitt utsatt for voldtekten dersom:

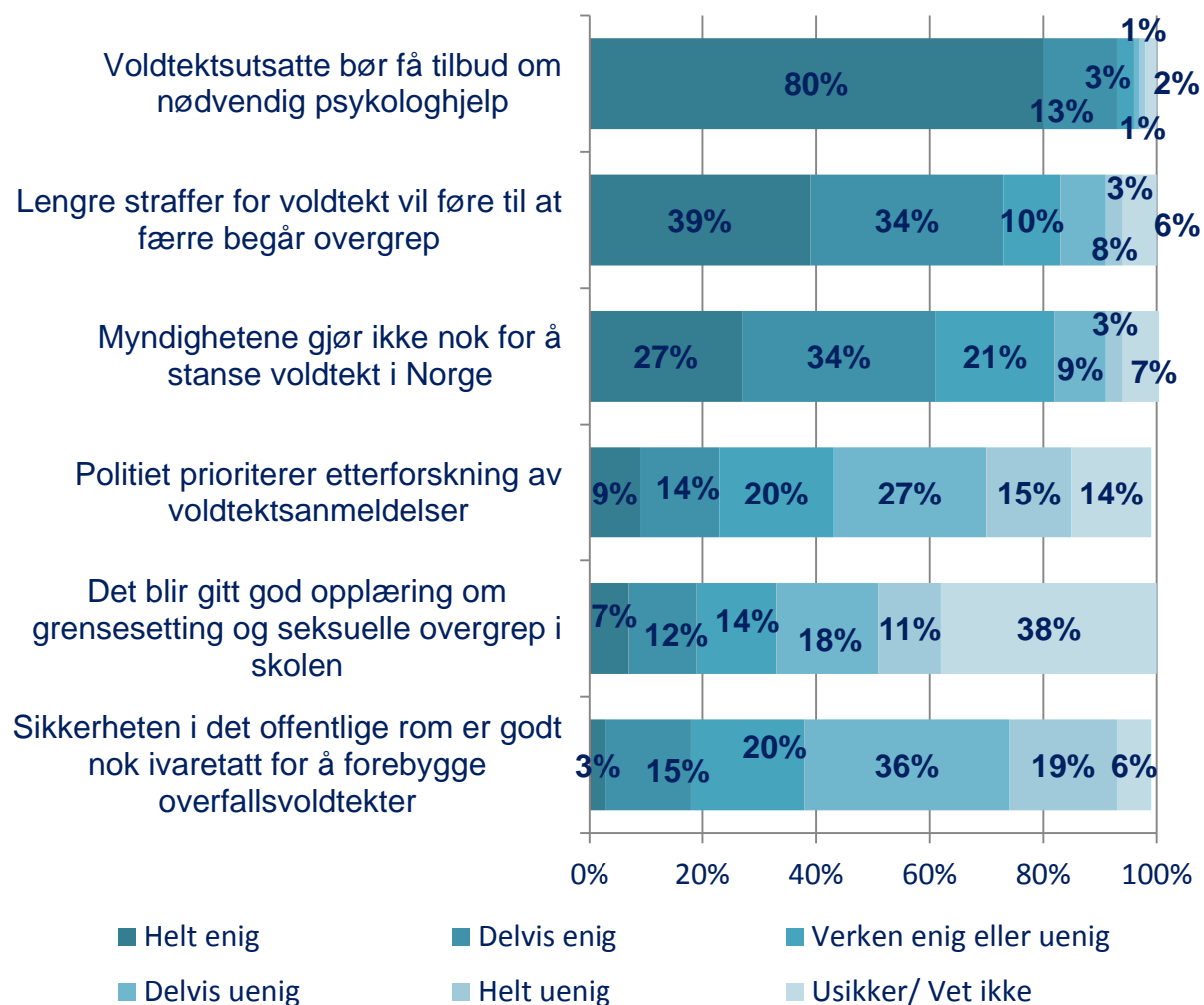

Igjen ser vi et relativt tydelig aldersmønster i form av at de som er over 60 år gjennomgående er mer tilbøyelig til å tillegge et delvis ansvar for voldtekten på kvinnen, sammenlignet med de som er yngre. Spesielt urovekkende er det at 36 % av de over 60 år mener det helt eller delvis er kvinnens skyld at hun blir voldtatt hvis hun frivillig har blitt med på nachspiel, og 35 % mener kvinnen har helt eller delvis skyld hvis hun åpenlyst har flørtet med mannen.

Vi ser en tilsvarende forskjell, om enn noe mindre tydelig, når vi sammenligner de med henholdsvis lavere og høyere utdannelse, hvor de med lavere utdannelse i noe større grad tillegger kvinnen skyld. Det er også slik at de som har kjennskap til en som har blitt utsatt for voldtekt er mindre tilbøyelig til å tillegge kvinnen ansvar enn de som ikke kjennskap til noen har vært utsatt for voldtekt.

Resultatene som fremgår av figur 3 tyder på at de fleste ser på voldtekt som et alvorlig tema som krever skjerpet oppmerksomhet fra samfunnet, både når det gjelder straffnivå, politiarbeid og forebyggende arbeid.

Figur 3: Er du helt enig, delvis enig, verken enig eller uenig, delvis uenig eller helt uenig i følgende påstander:

Når vi ser på ulike befolkningsgruppers holdninger til disse påstandene kan vi se mye av de samme mønstrene som tidligere. Kvinner er gjennomgående noe mer opptatt enn menn av å skjerpe tiltakene rundt temaet voldtekt, og det samme er tilfellet for yngre respondenter sammenlignet med eldre samt de som har kjennskap til en som har blitt utsatt for voldtekt sammenlignet med de som ikke gjør det.

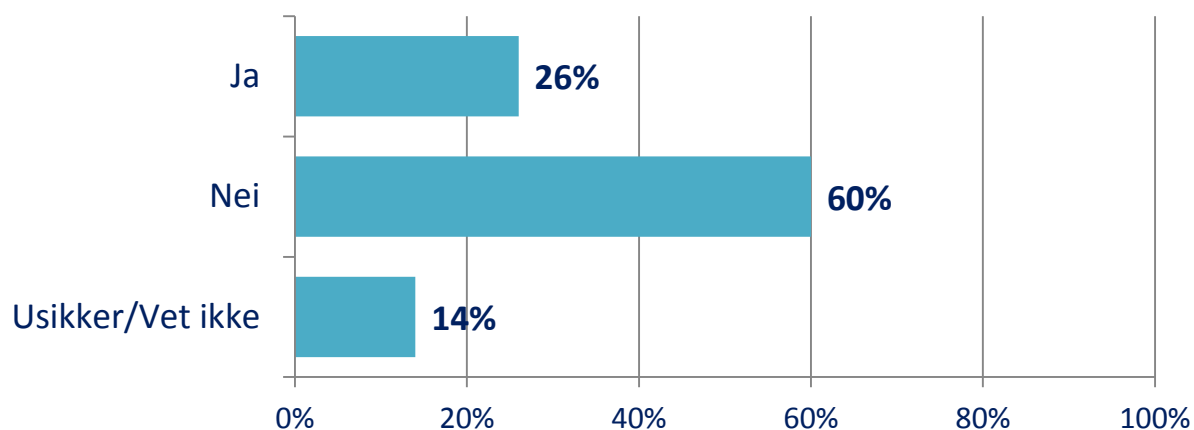
Spesielt interessant er det å se på andelen som mener det blir gitt god opplæring om grensesetting og seksuelle overgrep i skolen. Kun 14 % av de i alderen 18 år til 29 år, er enig i at de har fått god opplæring i skolen om dette temaet.

3.2: Personlig erfaring med temaet voldtekt

Som vi ser av figur 4 er det relativt mange som kjenner til noen som har blitt utsatt for voldtekt. Enkelte grupper er tydelig overrepresentert innen denne kategorien: 33 % av kvinner kjenner noen som har blitt utsatt for voldtekt, mot 19 % av menn. En tredjedel av de under 40 år kjenner til noen som har blitt voldtatt, mot mindre enn en femtedel av de som er 60 år eller eldre. 30 % av de som er bosatt i en større by svarer også "ja" på dette spørsmålet, mot i underkant 1 av 4 i landet forøvrig.

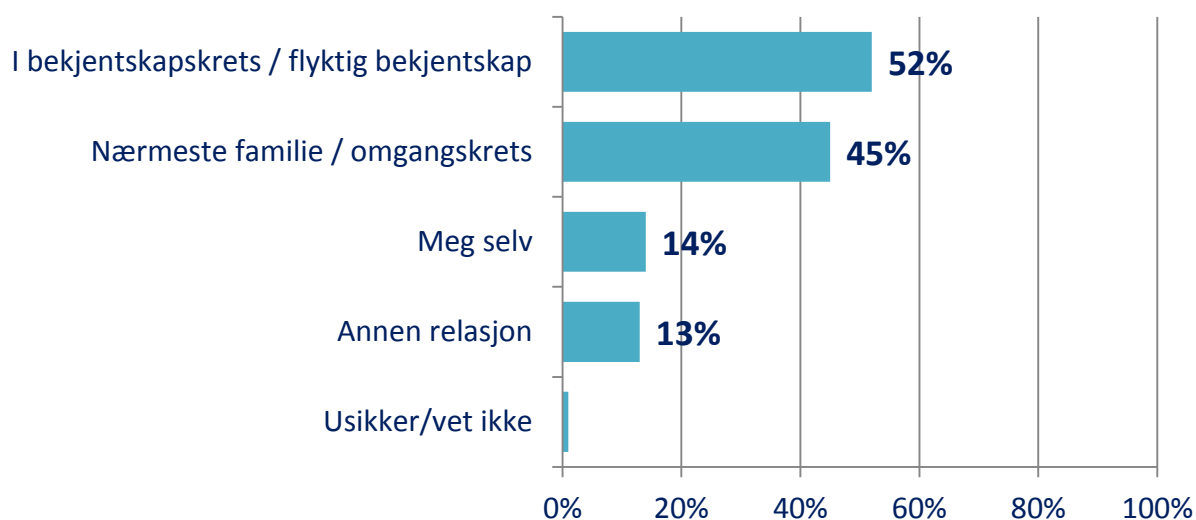
Figur 4: Kjenner du til noen i din omgangskrets eller i ditt nærmiljø som har blitt voldtatt?

Blant de som sier de kjenner til noen som har blitt voldtatt, svarer 14 % at det er de selv som er blitt utsatt for voldtekt. Dette utgjør en andel på 3,6 % i befolkningen. Blant de kvinner som oppgir å kjenne noen som har blitt voldtatt, svarer 20 % at de selv har blitt utsatt for voldtekt. Dette utgjør en andel på 6,7 % av kvinnene i befolkningen. Blant menn som oppgir å kjenne noen som har blitt utsatt for voldtekt, finner vi at 2 % av mennene oppgir å ha blitt voldtatt selv. Ellers viser figur 5 at det er færre som kjenner til noen utenfor sin egen bekjentskapskrets som er blitt utsatt for voldtekt.

Figur 5: Hvilket forhold har du til denne eller disse personene som ble voldtatt?

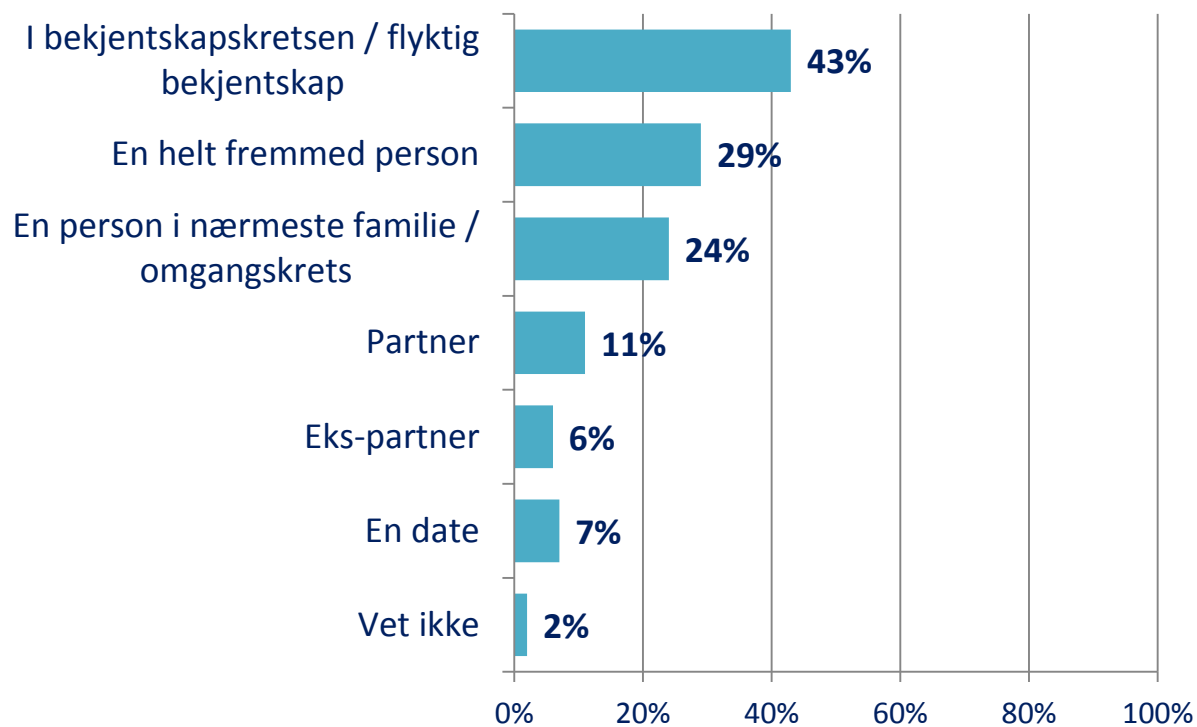
Filter: Kjenner til noen som har blitt voldtatt (n=403)

Figur 6 viser at de fleste voldtekter blir begått av en som enten er i offerets bekjentskapskrets eller i den nærmeste omgangskretsen.

Figur 6: Hvilket forhold hadde denne personen eller disse personene som ble voldtatt til overgriperen?

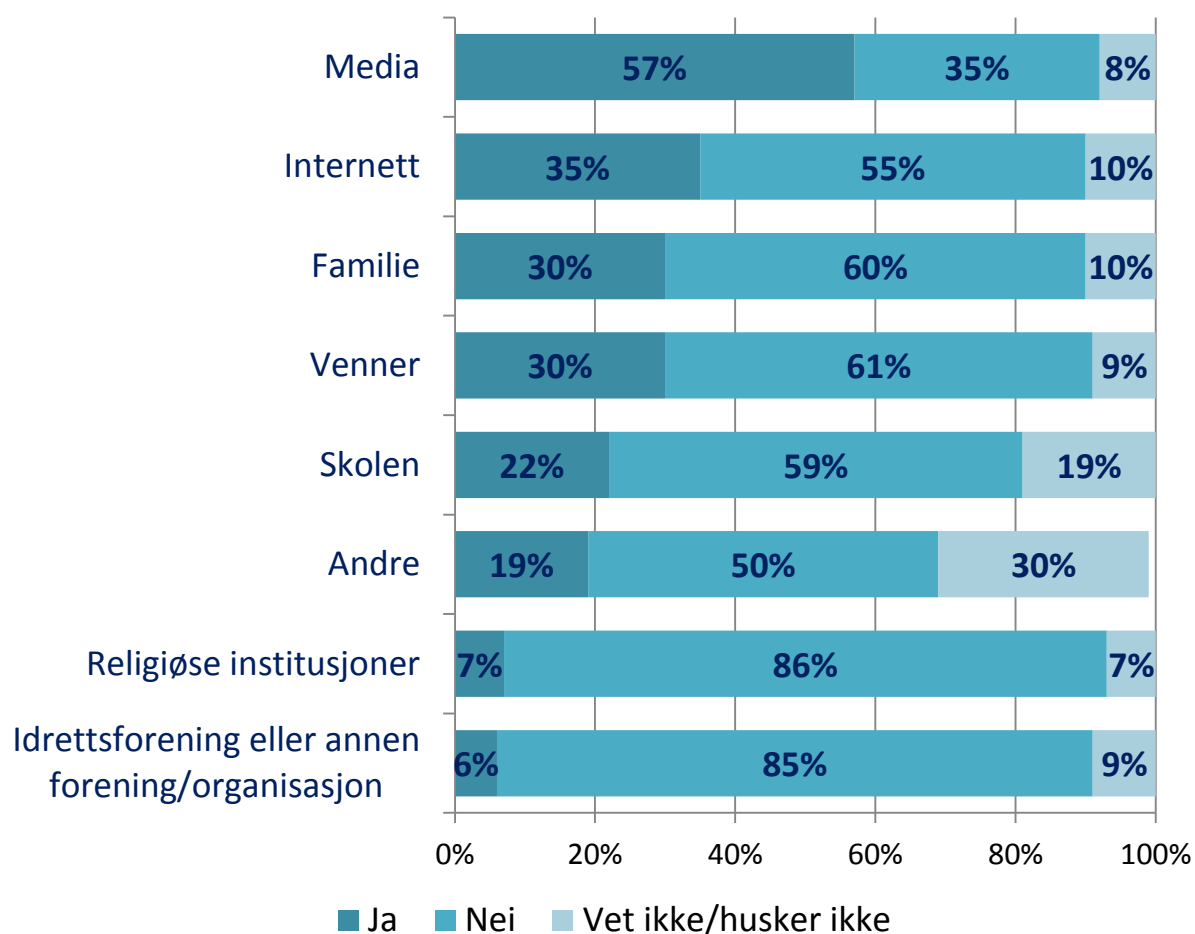
Filter: Kjenner til noen som har blitt voldtatt (n=403)

3.3: Kilder til kunnskap om temaet voldtekt og forslag til hvordan forebygge overgrep

Resultatene som fremgår i figur 7 peker på noen tydelige utfordringer når det kommer til folks kilder til kunnskap om temaet voldtekt. Over halvparten oppgir å ha fått en eller annen form for informasjon om voldtekt gjennom media, mens så vidt over 1 av 5 sier de har fått dette gjennom skolen. Husk samtidig at kun 19 % svarte at opplæringen om dette temaet som gis i skolen er god. Vi ser også at flere svarer å ha lært noe om temaet via internett enn de som svarer at de har fått informasjon av henholdsvis familie og venner.

Figur 7: Har du fått opplæring, undervisning eller informasjon om grensesetting, seksuelle overgrep og voldtekt gjennom:

Det skal påpekes at andelen som svarer at de har fått opplæring eller informasjon om temaet voldtekt gjennom skolen blir høyere jo yngre respondentene er (44 % i aldersgruppen 18-29 mot kun 7 % i aldersgruppen 60+). Samtidig skal det nevnes at de yngre respondentene jevnt over oftere svarer "ja" til alle de ulike kanalene. Informasjon og undervisning om voldtekt gjennom skolen er noe mindre vanlig på landet (17 %) enn i større byer (25 %).

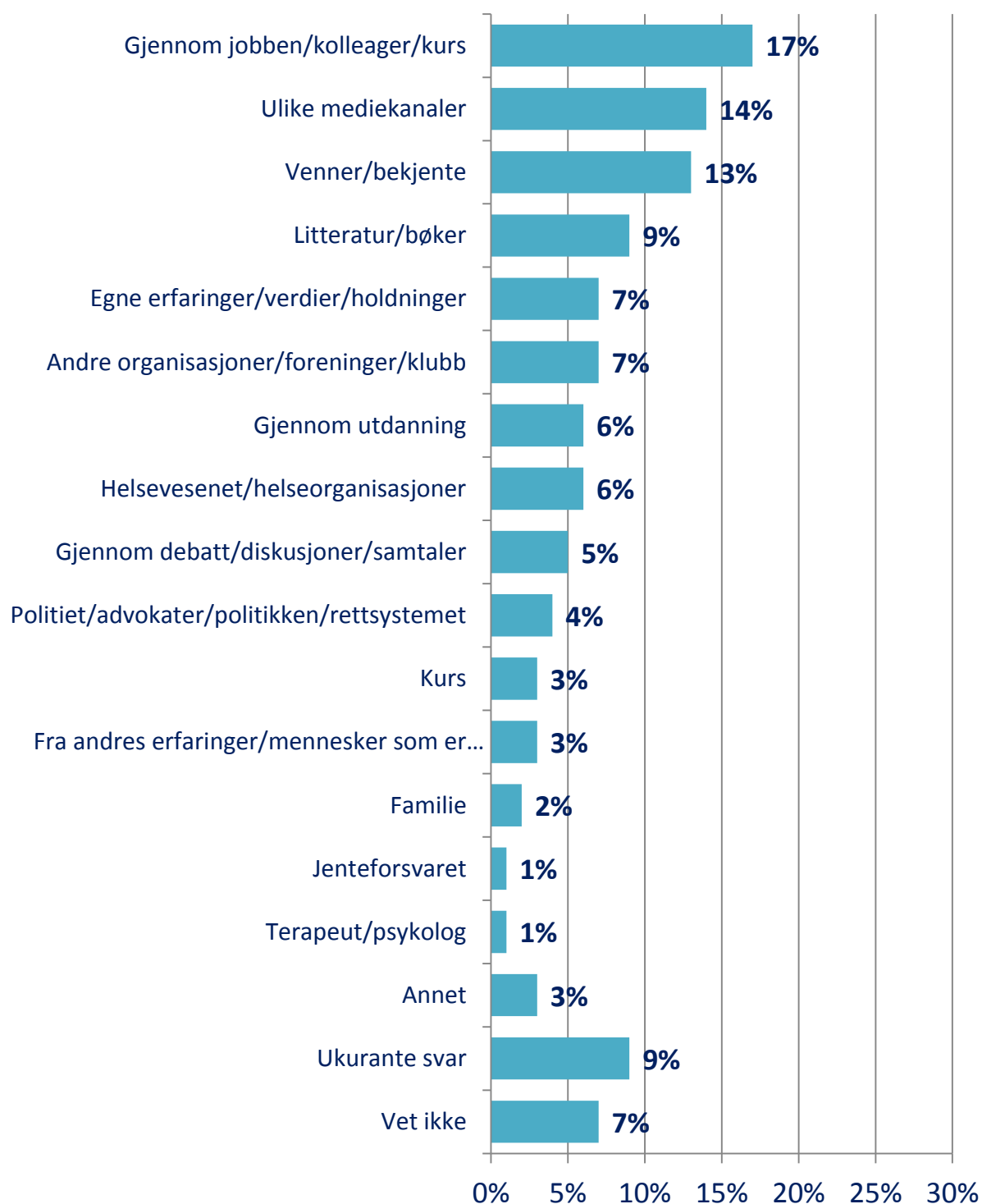
Kvinner svarer oftere enn menn at de har fått informasjon om voldtekt. Dette gjelder for de fleste kanaler, men særlig familie og venner. 26 % av mennene har fått informasjon om voldtekt gjennom familie, mot 34 % av kvinnene. Vi finner samme mønster når vi ser på informasjon fra venner, kun 24 % av mennene har fått informasjon fra venner mot 36 % av

kvinnene. Kvinner får i større grad informasjon om voldtekt fra både familie og venner enn det menn gjør.

Resultatene viser også at blant de som har kjennskap til noen som har blitt utsatt for voldtekt, har en høyere andel fått informasjon gjennom de ulike kanalene, enn de som ikke kjenner noen som har blitt voldtatt.

Figur 8: Du svarte at du hadde fått undervisning eller informasjon om grensesetting, seksuelle overgrep og voldtekt gjennom andre. Hvilke andre har du fått informasjon om dette fra?

Filter: Har fått informasjon om dette fra andre (n=313)

Nesten halvparten har ingen formening om hvordan man skal redusere antall voldtekter. Av de tiltakene som er nevnt er strengere og lengre straff det som nevnes av flest, foran styrking av opplæring om temaet i skolen. Andre forslag relatert til holdningsskapende arbeid nevnes også av flere, samtidig som

noen ønsker mer politi og natteravnere i gatene. Vi kan gruppere de fleste av forslagene inn i to kategorier, holdningsskapende arbeid og sikkerhet/justis.

Figur 9: Har du forslag til tiltak du tror vi fører til færre voldteker?

